

LA CADENA

A cop d'ull

1. **Àrees/matèries** Cultura i Valors Ètics, Llengua catalana, Tutoria. **Competència clau** personal, social i d'aprendre a aprendre.
2. **Temàtica:** Assetjament LGBTIfòbic i Estereotips de gènere
3. **Curs/Nivell:** 3r-4t de l'ESO
4. **Objectius:** CE3, CE4 (Decret 175/2022)
 - a. Identificar els estereotips de gènere i com interactuen.
 - b. Fomentar la igualtat de gènere entre nois i noies i la inclusió de la diversitat sexo afectiva.
 - c. Reflexionar sobre com podem aturar l'assetjament LGBTIfòbic i de tota mena.
5. **Vector:** Gènere / Benestar emocional
6. **Temps d'aplicació:** 2 h.

Comencem

Context previ

A través de la interpretació del videoconte La Cadena en clau de conte de fades, l'alumnat pot reflexionar sobre els arquetips de gènere en els contes, pel·lícules però també sobre els estereotips de gènere en la vida real així com sobre l'assetjament a les minories i persones percebudes com a diferents en raó de la seva orientació sexual, expressió de gènere, origen, etc, d'una banda i sobre la LGBTIQ+fòbia i la lesbofòbia en particular. El videoconte La Cadena permet reflexionar sobre el paper dels líders tòxics i sobre els testimonis que actuen i els que romanen.

Procediment

1. Introducció abans del visionament del vídeo

Us proposem les tasques que trobareu en aquest [enllaç](#). Aquí parlarem del personatge "bruixa/bruixot" tan recurrent als contes tradicionals i focalitzarem l'atenció en quin és el rol d'aquest personatge. (TASQUES 1-2-3)

2. Propostes durant el visionament del vídeo

Repartir a l'alumnat una còpia del document de l'[enllaç](#) per què puguin anar emplenant mentre es miren el vídeo-conte. (TASCA 4)

3. Propostes per a després del visionament

Les propostes que us fem per després del visionament són diverses, des d'una anàlisi dels personatges i del significat o missatge de la història fins a treballar com podem aturar l'assetjament LGBTIfòbic als centres educatius. Trobareu els materials [aquí](#). (TASQUES 5-6-7-8)

Idees Clau

La valoració de la **diversitat** entre l'alumnat i en concret la diversitat de gènere ja sigui per identitat i/o orientació sexual o de gènere, expressió de gènere.

Els **arquetips** en les històries tradicionals, en els contes, pel·lícules.

En aquesta proposta volem que l'alumnat pugui reflexionar sobre les actituds pròpies i les idees preconcebudes pel que fa als **estereotips** de gènere i com qüestionar-los i combatre'ls.

El paper que juga la **interseccionalitat** en la perspectiva de gènere.

El poder dels **testimonis que actuen** per combatre l'**assetjament** entre iguals (bullying).

El fenomen de la **barrufeta**.

Materials i altres recursos

Protocol de prevenció, detecció i intervenció enfront l'assetjament escolar a persones LGBTI <https://xtec.gencat.cat/ca/centres/projeducatiu/convivencia/protocols/assetjament-escolar-persones-lgbti/index.html>

L'LGBTI-fòbia entre infants i adolescents. Una problemàtica social a resoldre. https://www.observatoriodelainfancia.es/ficherosoia/documentos/5926_d_lgbti-fobia-entre-infants-adolescents.pdf

Bruixes, Personatges controvertits

https://repositori.educacio.gencat.cat/bitstream/handle/20.500.12694/3662/bruixes_personatges_cointrovertits_dossier_didactic_2023.pdf

<https://repositori.educacio.gencat.cat/handle/20.500.12694/3662>

<https://genius.diba.cat/tardor/bruixes-als-contes>

Idea i creació:

Amb el suport de:

Activitat abans visionament “La Cadena”

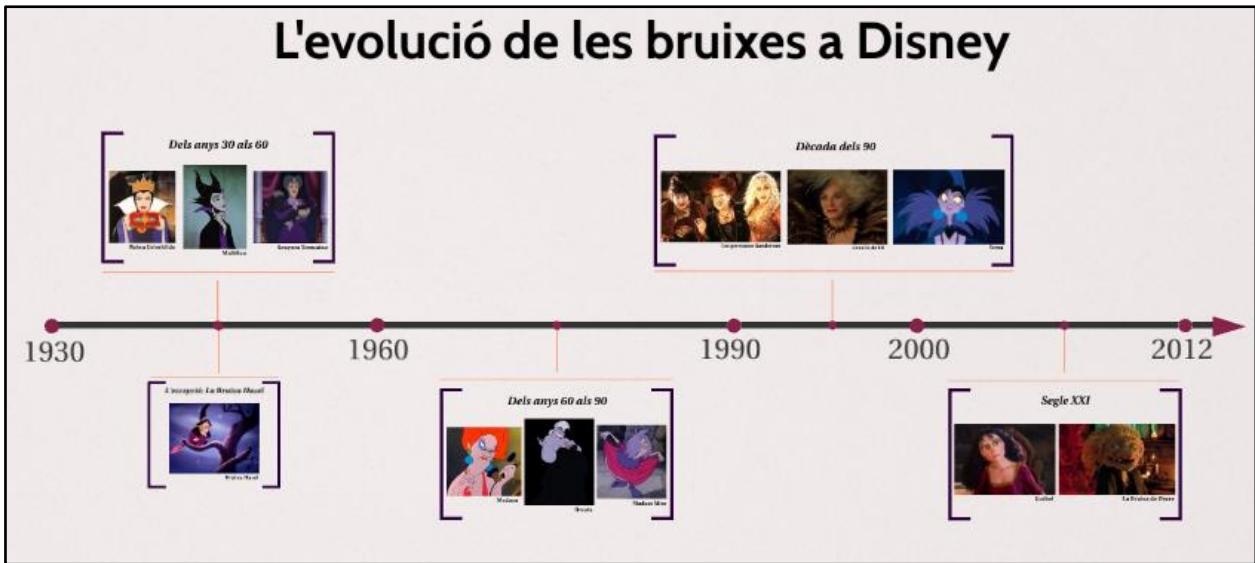
TASCA 1. Els contes de fades tradicionals i les bruixes madrastrs i fades

En parelles. Compareu les respostes d'almenys quatre preguntes.

Els contes de fades tradicionals i moderns		
Anota amb paraules claus les respostes. No cal escriure frases senceres.	Tu	La teva companya / El teu company
1. Quin conte de fades tradicional era el teu preu preferit quan eres petit/a?		
2. Hi havia..... Com era? a. Una bruixa/ madrastra ? b. Una fada ? c. Un ogre / bruixot ? d. Un drac / animal fantàstic ?		
3. Com era el / la prota ? a. Era un/a noi/a o persona no binaria ? b. Ric/a o pobre ? c. Bell/a o lleig/ lleïja ? d. Valent/a ? e. Llest/a ? f. Heterosexual/ LGTBIQ+ ? g. Tenia amicxs ? h. Es volia casar ? i. Qui l' ajudava ? j. Quin problema tenia? k. Com se'n va sortir ?		
4. Has llegit o vist una adaptació moderna d'aquest conte? Què canviaren en la història?		
5. Què t'agrada i agradava del conte tradicional i/o de la versió moderna?		
6. Coneixes el conte de Blancaneus i la ventafocs ? Com eren la madrastra i la bruixa i les protes ?		
7. Has vist la pel·lícula Barbie (2023)? Et va agradar? Hi havia la nina Barbie a casa teva? A qui li agradava? Recordes com era? Hi havia trets amb els que et poguessis identificar? Per què? Per què no?		
8. Coneixes de companyxs d'escola que hagin patit assetjament , bullying per ser percebuts com a diferents per raó del seu origen, expressió de gènere, llengüa, creences religioses, identitat o orientació sexual? Sense donar noms, comenta si varen rebre ajuda per part de l'alumnat i el professorat per acabar amb l'assetjament?		

Activitat abans visionament “La Cadena”

TASCA 3. Pots mirar el Prezi de l'evolució de les bruixes dels contes de fades que Disney ha adaptat.

Font: <https://prezi.com/cdfd9diadeob/bruixes-de-disney-al-llarg-dels-anys/>

Quina bruixa triaries?

Tria la bruixa i discuteix amb la teva parella de classe el resultat. Ves a <https://www.adolescents.cat/noticia/43024/test-quina-bruixa-disney-ets> i tria la bruixa que vols encarnar. Discuteix si estàs d'acord amb el veredicte i per què. Utilitza les cel·les

Ets la Reina Malvada

Ets tan dolenta com diuen, però tens una debilitat... la teva aparença!
 Necessites una aprovació constant dels altres i això és el que fa que siguis capaç de matar!

Aquí al costat tens un exemple. Imagina't que Quines característiques indiquen de l'antagonista, del/ de la dolent/a de la història?

Copia aquí la captura del teu resultat

Activitat abans visionament “La Cadena”

Copia aquí la captura del resultat del teu / de la teva company/a	

Activitat durant visionament “La Cadena”

TASCA 4. Aquesta tasca es pot fer en petits grups de tres o quatre persones.

Llegeix els estereotips dels contes de fades abans de mirar el vídeo. Mentre el mires i en acabar hauras de decidir fins a quin punt creus que hi ha cadascun d'aquests trets característics dels contes de fades. Pot ser que hi hagi una característica que es compleixi només una part i l'altra no. Tria **1** si creus que la compleix, $\frac{1}{2}$ si només compleix una part i **0** si creu si no la compleix.

Si treballeu en grups de tres o quatre, cadascun/a de vosaltres es pot responsabilitzar de fixar-se de tres característiques.

NOTA: Assigneu en què us fixareu abans de veure el vídeo.

Els estereotips dels contes de fades segons <i>El Crític</i>			
	1	1/2	0
<ol style="list-style-type: none"> 1. El mite de l'amor romàntic 2. La subordinació a la figura masculina 3. La casa i àmbit privat, els espais preferits de les princeses 4. Protagonistes boniques, altes i primes 5. Antagonistes, bruixes lletges i malvades plenes de connotacions negatives 6. Els homes són forts, valents i utilitzen la violència 7. L'heterosexualitat és la norma per defecte: heteronormativitat. 8. Tot el que no és blanc i occidental és exòtic 9. Univers de luxe i privilegis amb palaus i banquets 10. Protagonistes són una oda a l'individualisme, gairebé no tenen amigues 			
Subtotal de punts verds, grocs i vermells			
Subtotal de punts verds i grocs			

Ref: <https://www.elcritic.cat/reportatges/10-estereotips-que-shan-colat-a-les-pellicules-de-disney-10636>

Activitat després visionament “La Cadena”

TASCA 5. Els personatges i el seu centre escolar. Podem aprofitar una dinàmica de grup amb aquest seguit de preguntes com a base per treballar el text narratiu. Després, com a treball individual podem usar una activitat de buits d'informació.

1. Com de representatius són els diferents personatges d'aquest centre escolar de la teva realitat?
2. Creus que representen bé el que fan els testimonis que s'ho miren i no actuen o el d'un testimoni que opta per intervenir, que tu has conegut? Per què?
3. Quin és el teu personatge favorit? Per què?
4. Canviaries algun dels seus trets?
5. Canviaries alguna de les seves expressions?
6. Afegiries algun altre personatge?
7. Com creus que reacciona el professorat?
8. Fins a quin punt creus que està assabentat el claustre de professorat i la comunitat educativa del patiment que viuen les víctimes de la història?

Escenes i personatges de La Cadena. Omple els buits

<p>L'acció passa en _____, amb _____.</p> <p>Les protagonistes són</p> <ol style="list-style-type: none">1. _____, una noia tímida i amb armilles i esportives (estil Woody Allen)2. _____, la popu i líder del grup de noies que manen a classe, guapa però creguda, porta un sèptum (pírcing alnas)3. _____, dues noies un pèl frikis que s'estimen i són assetjades per la seva orientació4. _____ amb cabell curt i ulleres (estil Harry Potter),5. _____ amb cabells llargs i pèl-rojos i pigues (una elfa de fantasia èpica)6. _____, xicot de la Saray, amb cap més rapat per un costat, algun tatuatge i fibrat7. Les companyes del vestuari i el suro són la _____.8. _____ porta el cabell en una llarga cua,9. _____ racialitzada i té trets orientals.	<p>a) Un institut públic de classe mitja baixa / b) un institut privat de classe benestant</p> <p>c) patí de ciment i alumnat sense uniforme/ d) jardins i alumnat amb uniformes</p> <p>A. L'Astrid</p> <p>B. La Míriam i la Jun</p> <p>C. La Míriam</p> <p>D. La Jun</p> <p>E. La Nina i l'Eira</p> <p>F. La Nina</p> <p>G. L'Eira</p> <p>H. El Jan</p> <p>I. La Saray</p>
--	---

Activitat després visionament “La Cadena”

TASCA 6. Comprensió de la història La Cadena

Aquestes preguntes de comprensió poden tenir diferents usos, des d'elaborar un joc tipus Trivial a un senzill treball per parelles.

1. Quin és el detonant per prendre la iniciativa de formar la cadena?
2. Per què creus que cap de les companyxs de classe ha actuat abans?
3. Creus que és fàcil prendre la iniciativa com ho fa l'Astrid? Per què?
4. Creus que l'Astrid esperava la solidaritat de la resta de la classe?
5. Quin és el pla de l'Astrid que acaba amb una doble cadena?
6. Què il·lustra la primera cadena de les fotografies?
7. Com es forma la segona cadena?
8. Per què creus que l'Astrid pren la iniciativa?
9. Quin personatge personifica un testimoni que actua millor?
10. Hi ha personatges que passen de ser testimonis passius a testimonis actius? Quins? Per què?
11. Quins són els personatges que fan assetjament?
12. Descric les característiques de la Saray? Per què creus que aconsegueix que li facin la rosca?
13. Per què creus que només hi ha un personatge masculí, en Jan a la història? En quina mesura et recorda l'efecte barrufeta amb els rols invertits?

TASCA 7. Comenta la primera escena. Podem utilitzar aquesta tasca també com un role-play.

Podria tractar-se d'una escena amb els **rols de gènere invertits**? Per què, per què no?

La Saray i el Jan posen, l'Astrid els retrata. Calcula cada moviment i va enganxant la Saray surt genial. El Jan, en canvi surt amb els ulls tancats, la boca oberta, un braç o una cama tallats.

Saray: “A veure? Hòstia, que bona, aquesta! Haha, tu surts fatal. Jan! Fes-me'n una a mi sola, que aquest les espatlla”.

El Jan aleshores mira malament l'Astrid però es fa a un costat. La Saray es llueix i l'Astrid hi treu or. Hi surt esplèndida i l'abraça celebrant-ho. Quan l'Astrid s'allunya, sent la Saray assenyalant al fons.

TASCA 8. Assetjament i bullying LGBTIQ+fòbic

Sabies que l'alumnat que és percebut com a LGBTIQ+ o es declara LGTIBQ+ té cinc vegades més possibilitats de patir assetjament escolar?

Sabies que és l'alumnat que té més absentisme escolar per aquest motiu?

Posada en comú. Com podem ajudar l'alumnat que pateix assetjament escolar en el nostre dia a dia. En grups de tres a cinc, anoteu tres accions que us sembla que podeu portar a terme com a part de l'alumnat. Feu també suggeriments de què creieu que podria fer el professorat per combatre l'assetjament escolar i en concret l'assetjament contra l'alumnat LGBTIQ+ o que és percebut com a LGBTIQ+.

Activitat després visionament “La Cadena”

Mesures per ajudar a pal·liar i acabar amb l'assetjament LGBTIQ+fòbic als centres escolars	
Idees i accions per l'alumnat per ajudar a posar fi a l'assetjament LGBTIQ+fòbic	Idees i accions pel professorat per ajudar a posar fi a l'assetjament LGBTIQ+fòbic
1.	1.
2.	2.
3.	3.
4.	4.
5.	5.